Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară

clasa a 6-a

Recapitulare

TEMA selectată

Lectură și cunoaștere

(noțiuni studiate în clasa a 5-a)

Lecția 3

clasa a 6-a

Ascultă cu atenție textul următor, pentru a putea apoi rezolva exercițiile propuse:

Pe cărările vacanței...

Soarele ghiduș se trezise și se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor, însă Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.

Dintr-o dată, ușa camerei se deschise brusc și patul fetei se cutremură. Aris, motanul obez al Alinei, nu mai avea răbdare. Îi ardea de joacă și vremea de afară era splendidă.

-Aris, liniștește-te! țipă fata, agasată de felul brutal în care motanul se decisese s-o trezească, însă șturlubaticul prieten al Alinei nu catadicsi să o asculte.

Fata se întoarse enervată spre el, dar văzându-i ochii mari și expresivi, începu să râdă:

-Măi, măi, cât de egoist și parșiv ești!

Îl privi apoi cu tandrețe și, în acel moment, Aris, simțind că Alina s-a îmbunat, se cuibări fericit la pieptul ei.

Pentru o mai bună înțelegere a textului

Folosind Dicționarul explicativ al limbii române (https://dexonline.ro), stabilește sensul din text al următoarelor cuvinte:

se străduia :

faldurile :

a catadicsi :

expresiv :

a (se) îmbuna:

a se cuibări :

Rezolvare:

se străduia : a depune multe eforturi ca să realizeze ceva; a se sili; a se căzni;

faldurile : îndoitură care brăzdează un veștmânt larg, o stofă, o pânză; cută;

a catadicsi : a găsi de cuviință; a socoti de demnitatea sa (să facă ceva); a binevoi;

expresiv : care reflectă în mod pregnant, cu putere stări interioare;

a (se) îmbuna : a face pe cineva să devină mai bun; a (se) îndrepta; a (se) îmblânzi;

a se cuibări : a se așeza cât mai bine într-un loc; a se ghemui într-un spațiu cald și moale;

Ne îmbogățim vocabularul...

1.Înlocuiește cuvintele următoare cu sinonimele potrivite (contextuale):

ghiduș :

agasată :

șturlubaticul :

parșiv :

2. Înlocuiește cuvintele următoare cu antonimele potrivite (contextuale):

a renunța :

obez :

egoist :

tandrețe :

Rezolvare:

ghiduș : poznaș, ștrengar;

agasată : enervată, iritată, sâcâită, tracasată;

șturlubaticul : neastâmpărat, nebunatic, zglobiu, zurliu, zvăpăiat;

parșiv : șiret, șmecher;

a renunța: a accepta;

obez : slab, costeliv;

egoist : generos, mărinimos, altruist;

tandrețe : cruzime, agresivitate;

Jocul cuvintelor.

Integrează cuvintele noi în enunțuri de minimum 5 cuvinte:

ghiduș

Când îl văzu pe bunicul său, un zâmbet ghiduș îi răsări în colțul gurii.

agasată

Agasată de insistențele colegei sale, Alina îi întoarse spatele.

tandrețe

Momentele de tandrețe pe care le-au avut, i-a apropiat nespus.

a catadicsi

Într-un final, a catadicsit să îi răspundă la întrebări.

parșiv

Situația creată a făcut-o să înțeleagă că are un vecin parșiv.

Exercițiu

Stabilește, pe baza textului, dacă următoarele afirmații sunt adevărate (A) sau false (F):

1. Alina se trezește întotdeauna dis-de-dimineață. **A / F**

2. Aris este un cățeluș foarte zglobiu. **A / F**

3. Văzând ochii expresivi ai motanului, Alinei îi trece supărarea. **A / F**

4. Înțelegând că fata s-a liniștit, Aris se ghemuiește la pieptul acesteia. **A / F**

Rezolvare

Stabilește, pe baza textului, dacă următoarele afirmații sunt adevărate (A) sau false (F):

1. **Alina se trezește întotdeauna dis-de-dimineață.** **A / F**

   (Soarele ghiduș se trezise și se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor, însă Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.)

2. **Aris este un cățeluș foarte zglobiu.** **A / F**

   (Aris, motanul obez al Alinei, nu mai avea răbdare.)

3. **Văzând ochii vioi și expresivi ai motanului, Alinei îi trece supărarea.** **A / F**

   (*Fata se întoarse enervată spre el, dar văzându-i ochii mari și expresivi, începu să râdă…)*

4. **Înțelegând că fata s-a liniștit, Aris se ghemuiește la pieptul acesteia.** **A / F**

   (*…Aris, simțind că Alina s-a îmbunat, se cuibări fericit la pieptul ei.)*

Exercițiu

- **Pe baza textului dat, creează o informație corectă, legând enunțul din coloana A de perechea din coloana B:**

A	B
1. printre cutele perdelelor,	a. deoarece vremea era bună și lui îi ardea de joacă
2. Aris reuși prin comportamentul său	b. degeaba fata strigă enervată
3. privirea vioaie și expresivă a motănelului	c. soarele se chinuia să intre în cameră
4. năzdrăvanul casei intră brutal în cameră	d. trezi în sufletul Alinei un sentiment de tandrețe
5. șturlubaticul nu se liniștește nicidecum	e. să plece împreună la joacă
	f. să o agaseze pe prietena lui adormită

Rezolvare

A	B
1. printre cutele perdelelor,	a. deoarece vremea era bună și lui îi ardea de joacă
2. Aris reuși, prin comportamentul său ,	b. degeaba fata strigă enervată
3. privirea vioaie și expresivă a motănelului	c. soarele se chinuia să intre în cameră
4. năzdrăvanul casei intră brutal în cameră	d. trezi în sufletul Alinei un sentiment de tandrețe
5. șturlubaticul nu se liniștește nicidecum	e. să plece împreună la joacă
	f. să o agaseze pe prietena lui adormită

A	B
1. Printre cutele perdelelor,	a. soarele se chinuia să intre în cameră.
2. Aris reuși, prin comportamentul său,	b. să o agaseze pe prietena lui adormită.
3. Privirea vioaie și expresivă a motănelului	c. trezi în sufletul Alinei un sentiment de tandrețe.
4. Năzdrăvanul casei intră brutal în cameră	d. deoarece vremea era bună și lui îi ardea de joacă.
5. Șturlubaticul nu se liniștește nicidecum	e. degeaba fata striga enervată.

Textul narativ

Reactualizarea cunoștințelor

Textul narativ are următoarele trăsături:.....

Autorul este.....

Naratorul este.....

Între autor și narator.....

Personajul este..... ....

El poate fi.....

Întâmplările pot fi relatate.....

Rezolvare:

Textul narativ are următoarele trăsături:

a. prezintă un șir de întâmplări;

b. evenimentele prezentate sunt, de regulă, în ordine cronologică;

c. evenimentele sunt plasate în timp și spațiu, utilizându-se repere spațiale și temporale;

d. evenimentele implică persoane sau personaje care acționează;

Autorul este persoana din realitate care imaginează și scrie o operă literară.

Naratorul este vocea principală care povestește, în opera literară, întâmplarea.

Între autor și *narator* nu se pune niciodată semnul egalității!!

Personajul este orice ființă, obiect, fenomen al naturii care participă la acțiunea prezentată într-o operă literară.

Întâmplările pot fi relatate:

a. la persoana a III-a, când naratorul este neimplicat, prezentând întâmplările în mod detașat, fără a participa la acțiune;

b. la persoana I, când naratorul este și personaj, adică participant la acțiune;

Exercițiu

Oferă informațiile cerute, folosindu-te de textul alăturat:

1. Notează două caracteristici ale textului narativ pe care le găsești în fragmentul citat și transcrie câte un scurt pasaj pentru a le ilustra.
2. Naratorul din textul alăturat relatează la persoana.....
3. Numește numele personajelor care participă la acțiune.
4. Care sunt modurile de expunere din fragmentul citat?

Pe cărările vacanței...

Soarele ghiduș se trezise și se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor, însă Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.

Dintr-o dată, ușa camerei se deschise brusc și patul fetei se cutremură. Aris, motanul obez al Alinei, nu mai avea răbdare. Îi ardea de joacă și vremea de afară era splendidă.

-Aris, liniștește-te! țipă fata, agasată de felul brutal în care motanul se decisese s-o trezească, însă șturlubaticul prieten al Alinei nu catadicsi să o asculte.

Fata se întoarse enervată spre el, dar văzându-i ochii mari și expresivi, începu să râdă:

-Măi, măi, cât de egoist și parșiv ești!

Îl privi apoi cu tandrețe și, în acel moment, Aris, simțind că Alina s-a îmbunat, se cuibări fericit la pieptul ei.

Rezolvare:

1. Notează două caracteristici ale textului narativ pe care le găsești în fragmentul citat și transcrie câte un scurt pasaj pentru a le ilustra.

a. Evenimentele sunt plasate în timp și spațiu:

(Soarele ghiduș se trezise și se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor, însă Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.)

b. Evenimentele implică personaje care acționează:

(Dintr-o dată, ușa camerei se deschise brusc și patul fetei se cutremură. Aris, motanul obez al Alinei, nu mai avea răbdare.)

2. Naratorul din textul alăturat relatează la persoana a III-a.

(Soarele ghiduș se trezise și se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor, însă Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.)

3. Numele personajelor care participă la acțiune sunt Alina și Aris.

(Aris, motanul obez al Alinei, nu mai avea răbdare.)

4. Care sunt modurile de expunere din fragmentul citat?

Modurile de expunere existente în text sunt: narațiunea și dialogul.

(*-Aris, liniștește-te! țipă fata, agasată de felul brutal în care motanul se decisese s-o trezească...)*

Un strop de gramatică...

1. Identifică, în textul citat, substantivele propuse și alcătuiește cu acestea enunțuri, păstrând aceleași categorii gramaticale:

a. un substantiv comun, număr singular, gen masculin, caz N, articulat cu articol hotărât;

b. un substantiv comun, număr plural, gen feminin, caz G;

c. un substantiv comun, număr singular, gen feminin, caz Ac, precedat de prepoziție;

d. un substantiv propriu, caz V;

e. un substantiv propriu, număr singular, gen feminin, caz N;

Rezolvare:

a. un substantiv comun, număr singular, gen masculin, caz N, articulat cu articol hotărât ;

(Soarele ghiduș se trezise...)

Într-o dimineață, soarele a mângâiat norii morocănoși.

b. un substantiv comun, număr plural, gen feminin, caz G;

(...se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor...)

Prețul perdelelor este cam piperat.

c. un substantiv comun, număr singular, gen feminin, caz Ac, precedat de prepoziție;

(Îl privi apoi cu tandrețe...)

Mama își mîngâie, cu tandrețe, copilașul.

d. un substantiv propriu, caz V;

(-Aris, liniștește-te! țipă fata...)

-Vino, Aris, la mine!

e. un substantiv propriu, număr singular, gen feminin, caz N;

(Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.)

În zori, Alina își face exercițiile de pilates.

Exercițiu

Analizează adjectivele marcate în textul alăturat, evidențiind substantivele pe care le determină.

Pe cărările vacanței...

Soarele ghiduș se trezise și se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor, însă Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.

Dintr-o dată, ușa camerei se deschise brusc și patul fetei se cutremură. Aris, motanul obez al Alinei, nu mai avea răbdare. Îi ardea de joacă și vremea de afară era splendidă.

-Aris, liniștește-te! țipă fata, agasată de felul brutal în care motanul se decisese s-o trezească, însă șturlubaticul prieten al Alinei nu catadicsi să o asculte.

Fata se întoarse enervată spre el, dar văzându-i ochii mari și expresivi, începu să râdă:

-Măi, măi, cât de egoist și parșiv ești!

Îl privi apoi cu tandrețe și, în acel moment, Aris, simțind că Alina s-a îmbunat, se cuibări fericit la pieptul ei.

Rezolvare:

Analizează adjectivele marcate în textul alăturat, evidențiind substantivele pe care le determină.

Reține!!

Adjectivul se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care îl determină!

(*soarele*) **ghiduș - adjectiv variabil, gen masculin, număr singular, caz N (deoarece se acordă cu substantivul *soarele*);**

(*vremea*) **splendidă - adjectiv variabil, gen feminin, caz N;**

(*felul*) **brutal – adjectiv variabil, gen neutru, număr singular, caz Ac;**

(*ochii*) **mari – adjectiv variabil, gen masculin, număr plural, caz Ac;**

(*motanul*) **fericit – adjectiv variabil, gen masculin, număr singular, caz N;**

Pe cărările vacanței...

Soarele ghiduș se trezise și se străduia să pătrundă printre faldurile perdelelor, însă Alina nici că dădea vreun semn că ar renunța la căldura de sub plăpumioara ei.

Dintr-o dată, ușa camerei se deschise brusc și patul fetei se cutremură. Aris, motanul obez al Alinei, nu mai avea răbdare. Îi ardea de joacă și vremea de afară era splendidă.

-Aris, liniștește-te! țipă fata, agasată de felul brutal în care motanul se decisese s-o trezească, însă șturlubaticul prieten al Alinei nu catadicsi să o asculte.

Fata se întoarse enervată spre el, dar văzându-i ochii mari și expresivi, începu să râdă:

-Măi, măi, cât de egoist și parșiv ești!

Îl privi apoi cu tandrețe și, în acel moment, Aris, simțind că Alina s-a îmbunat, se cuibări fericit la pieptul ei.

Hora adjectivelor....

Scrie două serii a câte șase adjective, având în vedere ca litera finală a adjectivului să fie aceeași cu litera inițială a celui următor:

Exemplu:

roș<u>u</u> – <u>u</u>ș<u>or</u> – <u>r</u>api<u>d</u> – <u>d</u>ul<u>ce</u> - <u>e</u>tern <u>–n</u>ăzdrăvan;

Rezolvare:

Scrie două serii a câte șase adjective, având în vedere ca litera finală a adjectivului să fie aceeași cu litera inițială a celui următor:

alb- bucuros – solitar – rece – elegant – tare;

cenușiu – urât – trainic – cuminte – enervant – tânăr;

Exercițiu:

Faceți acordul adjectivelor din paranteze cu substantivele determinate de ele:

Îl lăsai pe (mic) Andrei al (bătrân) Popa singur în (plăcut) liniște a (frumos) țărm. (Trist) imagine a (plăpând) copil însă nu-mi dispărea dinaintea (obosit) mei ochi. Privirea lui (pierdut) exprima greutățile (mare) prin care era nevoit să treacă încă din (fraged) lui copilărie.

Rezolvare:

Faceți acordul adjectivelor din paranteze cu substantivele determinate de ele:

Îl lăsai pe micul Andrei al bătrânului Popa singur în plăcuta liniște a frumosului țărm. Trista imagine a plăpândului copil însă nu-mi dispărea dinaintea obosiților mei ochi. Privirea lui pierdută exprima greutățile mari prin care era nevoit să treacă încă din frageda lui copilărie.

- Suportul de curs a fost realizat de **prof. dr. Mariana-Adela Rezan, Școala Gimnazială „Traian”** din Târnăveni, și a fost prezentat în cadrul emisiunii „Telesuli” de **prof. Veronica Șandor** de la Liceul Tehnologic „Petru Maior”, Reghin.